2026-63-RE

Causa 2026-63-RE

(Gomes Brandao Paulo c/ Fundació Privada Tutelar)

Número de registre 386-2026. Recurs d'empara

Aute del 9 de setembre del 2026

BOPA núm. 105, del 16 de setembre del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 de juliol del 2026, per la representació processal de la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 3 de juliol del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un accés efectiu a la jurisdicció, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que revoqui la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions al moment processal oportú, per tal que el litigi pugui substanciar-se amb la presència de totes les parts, ja que la concurrència de les quals és necessària per dictar una resolució útil i eficaç sobre el fons de la controvèrsia;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Arran de diverses actuacions suposadament fraudulentes i efectuades amb abús de confiança per part de la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo, el 15 de juliol del 2024, la Batllia va dictar un aute de mesures cautelars, en què declarava la necessitat de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat de la Sra. S., sometent-la al règim de curatela i, més concretament, establia una curadoria assistencial i representativa en l'àmbit econòmic, mèdic, jurídic i administratiu, nomenant com a curadora a la Fundació Privada Tutelar, per tal que, entre d'altres, procedís, de forma immediata, a rescindir qualsevol contracte que pogués existir entre la persona sotmesa al règim de curatela i la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo.

1.2. L'endemà mateix, amb presencia policial, es va comunicar a la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo, en el seu lloc de treball, la finalització de la seva relació laboral.

1.3. El 19 de juliol del 2024, amb paper encapçalat amb el nom de la Sra. S., però signat per la Fundació Privada Tutelar, es va trametre una carta de resolució del contracte laboral a la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo per diverses faltes considerades molt greus, establertes a l'article 99.1 b) de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, és a dir, "*actuar amb frau, deslleialtat o abús de confiança en les gestions encomanades*" comeses sobre una persona dependent.

1.4. La representació processal de la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo va presentar una

demanda laboral en reclamació d'indemnització per acomiadament indegut contra la Fundació Privada Tutelar i contra els ignorats hereus de la Sra. S., la qual havia traspassat.

Aquesta demanda es va admetre a tràmit únicament respecte de la Fundació Privada Tutelar, atès que els hereus de la Sra. S. no havien estat degudament identificats.

1.5. El 19 de febrer del 2026, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar una sentència que acordava estimar parcialment aquesta demanda laboral i declarava que el comiat de la demandant, practicat el 16 de juliol del 2024, s'havia fet de forma indeguda i mereixia una indemnització de 9.284,58 €, sense però que aquesta, ni cap altra reclamació dinerària pretesa poguessin ser reclamades a la Fundació Privada Tutelar, ja que aquesta en assumir la curadoria representativa en els àmbits econòmic, mèdic, jurídic i administratiu, segons l'aute del 15 de juliol del 2024, dictat en el marc de la causa civil núm. 2000303/2024, es trobava sotmesa a les regles del mandat i no podia respondre patrimonialment sobre la base de les pretensions aquí discutides i que tenen a veure amb la rescissió de la relació laboral d'autes.

1.6. Tant la representació processal de la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo, com la de la Fundació Privada Tutelar van formular recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 3 de juliol del 2026, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que decidia estimar el recurs presentat per la Fundació Privada Tutelar, revocar íntegrament la sentència de la primera instància i, en el seu lloc, estimar l'excepció de manca de legitimació passiva formulada per aquesta part, i, desestimar la demanda de la part agent, condemnant la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo a pagar les costes de la primera instància.

I, per tant, desestimava el recurs d'apel·lació presentat per la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo.

1.7. El 22 de juliol del 2026, la representació processal de la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 3 de juliol del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un accés efectiu a la jurisdicció, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- De manera prèvia, la recurrent exposa els fets del seu acomiadament i conclou que va ser injustificat, com així ho va declarar la sentència de la primera instància, tot i reconèixer que la Fundació Privada Tutelar, com a curadora representativa de la difunta Sra. S., no podia respondre patrimonialment de la indemnització corresponent. No obstant això, la Sala Civil va considerar que s'havia d'estimar l'excepció de manca de legitimació passiva *ad causam* presentada per la Fundació Privada Tutelar i va revocar íntegrament la decisió de la Batllia.

- Segons el seu parer, el recorregut processal i les decisions contradictòries pel que fa a la legitimació passiva li han generat una vulneració del dret a la jurisdicció, tant en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, com en el seu vessant material del dret a l'accés efectiu a la jurisdicció, deixant-la, com a treballadora, en una situació de total indefensió i d'incapacitat de fer valer els seus drets.

- Exposa que va ser la Sra. S. aquella que la va contractar, més tard, judicialment es va decidir nomenar a la Fundació Privada Tutelar com a curadora d'aquella persona, i va ser judicialment que es va decidir la rescissió del seu contracte. Per tant, la Fundació Privada Tutelar va adoptar les mesures de l'acomiadament, assumint a totes llums l'aparença de patró.

- D'això se'n deriva l'existència d'una doble legitimació passiva: d'una banda, una d'econòmica per part del patró, la Sra. S. (o la seva herència encara jacent), i, d'altra banda, la Fundació Privada Tutelar, que va ser aquella que va decidir *mutu propio* el procediment i les formes per dur a terme l'acomiadament, sota la seva pròpia responsabilitat.

- Destaca que la seva diligència inicial va ser la correcta, ja que es va dirigir conjuntament contra els hereus de la Sra. S. i contra la Fundació Privada Tutelar, però el termini de presentació de la demanda per acomiadament injustificat és de 40 dies hàbils i no es podia condicionar l'acció a la finalització de la situació successòria de la Sra. S.; ni tampoc subsanar-ho posteriorment en un termini de 5 dies hàbils.

- En aquest sentit, cita la doctrina del Tribunal Europeu dels Drets Humans segons la qual un justiciable no pot veure's perjudicat per l'incompliment o l'error d'un òrgan judicial, en el compliment de les seves pròpies obligacions o en l'apreciació dels pressupostos processals (Platakou c/ Grècia, de l'11 de gener del 2001, núm. 38460/97, ECHR 2001-1, §§ 39 i 49). L'exclusió dels hereus per una manca d'identificació, que l'evolució mateixa dels fets ha demostrat objectivament inassolible, no pot,

doncs, imputar-se a una manca de la seva diligència, sinó a una valoració errònia de l'òrgan judicial sobre la viabilitat pràctica d'aquesta identificació.

- Retreu als òrgans judicials no haver fet ús de la facultat establerta a l'article 38 del Codi de procediment civil, que habilita al tribunal, d'ofici, a notificar la litispendència del procés a les persones que es puguin veure afectades per la resolució que hi posi fi, ni de les previsions sobre connexitat i acumulació necessària que recull l'article 100, lletra b), del mateix text legal, la finalitat de les quals és precisament evitar allò que ha succeït en aquest cas: l'existència de pronunciaments contradictoris o mútuament excloents sobre uns mateixos fets.

- A més, la Sala Civil tot i considerar que allò que s'hagués hagut de presentar era una acció en responsabilitat fonamentada en la mateixa conducta indeguda de la Fundació Privada Tutelar, va optar per revocar íntegrament la sentència d'instància, desestimar totalment la demanda i imposar la totalitat de les costes processals a la treballadora, sense fer ús de cap de les facultats d'ofici que l'ordenament li reconeix per evitar aquest resultat.

- Posa en relleu que la Sala Civil ha establert de manera reiterada que la manca de litisconsorci passiu necessari constitueix una excepció processal apreciable d'ofici pel tribunal, en tractar-se d'una qüestió de caràcter públic processal que afecta la correcta constitució de la relació jurídico-processal i, per tant, la mateixa possibilitat de dictar una sentència útil i eficaç sobre el fons del litigi.

- Destaca que, malgrat aquesta doctrina consolidada, ni el Tribunal de Batlles, ni la Sala Civil van apreciar, en cap de les dues instàncies, la necessitat d'ordenar la crida al procés de l'herència de la Sra. S. conjuntament amb la Fundació Privada Tutelar, malgrat disposar, com s'ha exposat, de tots els elements fàctics necessaris per fer-ho.

- Lamenta les conseqüències pràctiques en les quals es troba, ja que com a part feble en la relació laboral, està sense cap subjecte laboral davant el qual fer valer el seu dret a indemnització, trobant-se, doncs, en una situació d'indefensió material absoluta i sense disposar d'una alternativa real i efectiva d'obtenir reparació.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que revoqui la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions al moment processal oportú, per tal que el litigi pugui substanciar-se amb la presència de totes les parts, ja que la concurrència de les quals és necessària per dictar una resolució útil i eficaç sobre el fons de la controvèrsia.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- De manera prèvia, la Sala Civil fa un breu resum del raonament de la sentència de la primera instància: 1) el comiat de la demandant, practicat el 16 de juliol del 2024, per la Fundació Privada Tutelar es va fer incomplint la legislació laboral vigent i, per tant, cal donar lloc a la indemnització prevista a l'article 92 de la Llei de relacions laborals, ja que s'ha produït un comiat fet de forma indeguda; 2) les reclamacions de la demandant s'emmarquen en l'existència d'una relació laboral entre ella i la Sra. S., la persona que cuidava; 3) la Fundació Privada Tutelar va actuar assumint les funcions de curadora representativa, trobant-se sotmesa a les regles del mandat, i, per consegüent, no podia respondre patrimonialment sobre la base de les pretensions discutides en aquest litigi, ja que aquest pediment s'hauria d'haver fet contra els hereus de la difunta Sra. S. o bé contra l'herència jacent d'aquesta darrera; i, 4) atès que s'havia produït una estimació parcial dels pediments de la demanda, esqueia condemnar a la defenent, és a dir, a la Fundació Privada Tutelar, a pagar les costes processals, en aplicació de l'article 290.3 del Codi de procediment civil.

- Seguidament, la Sala Civil constata que la Batllia no va resoldre les excepcions presentades per la part defenent.

- Pel que fa a l'excepció de confusió entre part demandant i part demandada no es pronuncia de cap manera.

- Pel que fa a l'excepció de manca de legitimació passiva, tampoc motiva res en relació amb la seva estimació o desestimació, però exposa que, atès que la Fundació Privada Tutelar va actuar assumint les funcions de curadora representativa, "*trobant-se sotmesa a les regles del mandat i no pot la referida respondre patrimonialment en base a les pretensions aquí discutides, d'aquí que aquest pediment s'hauria d'haver fet contra els hereus de la difunta (...) o bé contra l'herència jacent de la darrera. Tot el que obliga a desestimar tots els altres pediments de la demanda*". Conclou que si bé la sentència resol la qüestió de la legitimació passiva de manera indirecta, ho fa de manera inadequada.

- Constata que abans de resoldre la qüestió de la legalitat formal de l'acomiadament s'ha de resoldre prèviament la qüestió de la legitimació passiva per determinar qui pot respondre de les peticions contingudes en la demanda, i abans de resoldre aquest punt també cal determinar quina acció s'està exercitant.

- Posa en relleu que, en aquest cas, l'acció exercitada per la demandant és una acció laboral per

acomiadament fet en forma indeguda, i ara no pot pretendre plantejar que la Fundació Privada Tutelar és responsable de no haver complert degudament el mandat judicial ordenat en l'aute de mesures provisionals del 15 de juliol del 2024, en què se li demanava de resoldre el contracte laboral i no va respectar les exigències legals per fer-ho.

- Recorda que d'acord amb l'article 87 de la Llei de relacions laborals, només l'empresa té la potestat d'acomiadar l'assalariat per causes disciplinàries, per tant, és ella aquella que ha de respondre d'un acomiadament injustificat, improcedent o fet de forma indeguda i ha de satisfer la indemnització legal. En aquest cas, l'empresària era la Sra. S.

- També recorda que, de forma general, la legitimació passiva *ad causam* correspon a la possibilitat de formular una demanda en contra d'un subjecte en funció de la relació material preexistent i de la qual deriva el conflicte que precisament determina la dinàmica del procés, en el nostre cas, la indemnització deguda a la persona assalariada per l'empresari. És a dir que per admetre la legitimació passiva escau constatar la necessària relació juridico-material preexistent que s'exigeix entre la petició concreta i la persona demandada.

- Pel que fa al marc legal de l'acció de la Fundació Privada Tutelar i la qualitat en la qual va actuar, la Sala Civil conclou que no existeix cap confusió entre la personalitat de la persona que necessita les mesures de suport i la del curador, ni tampoc cap mandat.

- La Sala Civil s'oposa a l'argument de la recurrent segons el qual aquesta al·lega que va ser l'autoritat judicial aquella que va decidir el seu acomiadament.

- D'una banda, considera que si bé és cert que es va requerir judicialment que es rescindís el contracte laboral de la demandant, la Fundació Privada Tutelar havia de fer-ho de manera efectiva i respectant les normes legals, en particular les exigències formals d'un acomiadament. I, d'altra banda, el curador continua sent sempre responsable de les seves accions, incloent-hi aquelles que realitza amb autorització, i, la decisió del jutge li deixa tota la responsabilitat de realitzar o no l'acte projectat i no l'eximeix de cap falta personal.

- Per consegüent, conclou que si van existir mancances en el marc del compliment de la missió judicial a l'hora de resoldre el contracte de treball, la demandant, com a tercer perjudicat que seria per aquesta actuació, no va presentar l'acció en responsabilitat que s'esqueia en contra de la Fundació.

- De la mateixa manera, si l'acció s'hagués dirigit en contra dels successors de l'empresària, aquells també haurien disposat d'una eventual acció en responsabilitat en contra de la Fundació Privada Tutelar. Però, al marge d'aquesta problemàtica de la responsabilitat de la Fundació esmentada, la qual no forma part d'aquest litigi, allò que no es podia fer era resoldre un litigi en absència de la part passivament legitimada per respondre de la pretensió concretament articulada.

- Per tant, constata que la part defenent manca de legitimació passiva *ad causam* i, per aquest motiu, estima el seu recurs i revoca la sentència d'instància en el sentit d'admetre aquesta excepció, i, consegüentment, desestima la demanda i revoca tots els seus altres pronunciaments. D'això se'n deriva que també s'ha de condemnar a la recurrent al pagament de les costes processals d'ambdues instàncies.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu principal d'aquest recurs d'empara es basa en el caràcter suposadament erroni de la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 3 de juliol del 2026. La recurrent estima que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució, especialment, els drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un accés efectiu a la jurisdicció. La interessada reclama la retroacció de les actuacions al moment processal oportú, per tal que el litigi pugui substanciar-se en presència de totes les parts afectades.

3.2. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; i que l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.3. El litigi subjacent guarda relació amb la demanda laboral que va interposar l'avui recurrent contra la Fundació Privada Tutelar i els ignorats hereus de la Sra. S. per acomiadament injustificat. No es discuteix que la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo va treballar com a cuidadora de la Sra. S. i que la Fundació li va adreçar una carta d'acomiadament disciplinari.

Cal advertir, abans de res, que la demanda contra els ignorats hereus de la Sra. S. va ser inadmesa a tràmit per la Batllia, mitjançant un aute ferm del 20 de novembre del 2024.

Després que la demanda contra els ignorats hereus hagués estat inadmesa i que la primera instància hagués resolt únicament respecte de la Fundació, la Sala Civil va desestimar, en tots els seus extrems, la demanda dirigida contra la Fundació Privada Tutelar pel fet de considerar que aquesta no gaudia de legitimació passiva *ad causam*, ja que l'entitat esmentada havia acomiadat la recurrent en la seva condició de curadora representativa de la Sra. S.

La Sala Civil explica, en efecte, que l'acomiadament practicat per la Fundació es va fer en nom de l'empresària (articles 11 i 87 del Codi de relacions laborals), és a dir, en nom de la Sra. S., el qual portava causa de l'encàrrec que la Batllia va confiar a la Fundació en mèrits de les mesures provisionals de suport consignades en l'aute del 15 de juliol del 2024, entre les quals figurava la rescissió de qualsevol eventual contracte que pogués existir entre la Sra. S. i la recurrent, el canvi del pany del domicili de la Sra. S., de forma que la recurrent no pogués accedir-hi més, així com la revocació dels poders de representació atorgats per la Sra. S. a favor de la seva cuidadora.

3.4. La recurrent considera que la sentència de la Sala Civil no respecta el dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret, perquè: a) no va notificar, d'ofici, la pendència del procés a les persones que es podien veure afectades per la sentència final (article 38 del Codi de procediment civil), ni va acordar, d'ofici, l'acumulació de processos (article 100 b) del mateix Codi); i, b) no disposava d'una alternativa real i efectiva d'obtenir reparació.

Vegem a continuació com els greuges de la recurrent es basen en una discussió focalitzada en la interpretació de la llei realitzada per la Sala Civil, sent aquesta una matèria que escapa al control del Tribunal Constitucional, si la interpretació efectuada és raonable.

Pel que fa a l'al·legació relativa a la intervenció per crida, establert a l'article 38 del Codi de procediment civil, si la recurrent es refereix als hereus de la Sra. S., és innegable que ella mateixa va dirigir la demanda laboral contra aquests, però que el batlle la va inadmetre a tràmit mitjançant l'aute del 20 de novembre del 2024. La resolució esmentada no va ser recorreguda (malgrat es podia fer com figura al peu del document), de manera que la recurrent no pot atribuir ara a la sentència de la Sala Civil les conseqüències d'una opció processal que ella mateixa va adoptar de manera deliberada. En efecte, la recurrent mateixa admet, en el seu recurs d'empara (pàgina 5), que no va recórrer, perquè entenia que l'admissió de la demanda contra la Fundació era suficient per tal que l'acció prosperés. Per tant, la Sala Civil podia raonablement no considerar-se obligada a reobrir, per una altra via processal, una qüestió que havia quedat definitivament resolta.

Pel que fa a l'acumulació de processos, no es pot fer altra cosa que constatar que ni tan sols sabem de quins processos es tractaria, de manera que no podem jutjar si s'ha produït una infracció d'ordre constitucional.

Quant a l'absència de reparació efectiva, tampoc queda acreditat que la recurrent hagi estat privada de tota possibilitat real i efectiva d'obtenir reparació. A més, la Sala Civil identifica expressament una eventual acció de responsabilitat contra la Fundació en l'exercici de la curatela, però la recurrent no demostra que aquesta via no sigui jurídicament possible.

3.5. Per acabar, no es pot sostenir que s'hagi infringit el dret a l'accés a la jurisdicció, compte tingut que la demanda de la recurrent ha estat examinada per dues instàncies amb totes les garanties processals al seu abast. Per consegüent, el resultat desfavorable de l'acció laboral exercitada no deriva d'un obstacle processal imprevisible o desproporcionat imposat pels tribunals, sinó de la determinació de la legitimació passiva corresponent a l'acció concretament exercitada i de la decisió de la recurrent de no impugnar la resolució que havia exclòs del procés els hereus de la Sra. S.

3.6. Les consideracions exposades en els fonaments jurídics anteriors justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2026-63-RE interposat per la representació processal de la Sra. M. Manuela Gomes Brandao Paulo contra la sentència del 3 de juliol del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, a la Secció Civil 3 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 9 de setembre del 2026.

Pere Pastor Vilanova

President

Víctor Torre de Silva López de Letona

Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Joan Manel Abril Campoy

Magistrat